

SVEUČILIŠTE/UNIVERZITET „VITEZ“ TRAVNIK

U P U T S T V O
ZA IZRADU DIPLOMSKOG RADA

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	3
2. POJAM DIPLOMSKOG RADA.....	3
3. SVRHA I CILJEVI IZRADE DIPLOMSKOG RADA.....	3
4. IZBOR TEME (NASLOVA) DIPLOMSKOG RADA.....	4
5. POSTAVLJANJE HIPOTEZE.....	4
6. BITNI ELEMENTI DIPLOMSKOG RADA.....	6
7. PRIMJERI ZA TEHNIČKU OBRADU RADA.....	7
7.1. <i>Korice diplomskog rada (tvrdi povez)</i>	7
7.2. <i>potkorice ili unutarnja stranica diplomskog rada</i>	8
7.3. <i>Struktura ili kompozicija diplomskog rada – sadržaj</i>	9
8. OBIM DIPLOMSKOG RADA.....	11
9. PREDAJA RADA I ODBRANA DIPLOMSKOG RADA.....	11
10. METODOLOGIJA ZNANSTVENOG (NAUČNOG) RADA.....	12
11. PISANJE DIPLOMSKOG RADA.....	12
11. 1. <i>Pisanje teksta</i>	12
11. 2. <i>Priprema ilustracija</i>	14
11. 3. <i>Obilježavanje stranica</i>	14
11. 4. <i>Popis korištene literature (bibliografiju)</i>	15
11. 5. <i>Lektura</i>	15
11. 6. <i>Korektura</i>	15
11. 7. <i>Izbor jezika</i>	15
11. 8. <i>Citiranje literature</i>	15
11. 9. <i>Fusnote</i>	16
11.10. <i>Ilustracije</i>	16
11.11. <i>Veličina slova i margine</i>	16
12. OBRASCI ZA REALIZACIJU DIPLOMSKOG RADA.....	16
12. 1. <i>Zahtjev za odobravanje teme diplomskog rada i imenovanje mentora</i>	17
12. 2. <i>Riješenje o odobravanju teme diplomskog rada i imenovanja mentora i komisije za odbranu diplomskog rada</i>	18
12. 3. <i>Zapisnik o odbrani diplomskog rada</i>	19

1. UVOD

Na Sveučilištu/Univerzitetu „VITEZ“ Travnik na kraju studija I ciklusa (tri ili četiri godine studija) obaveza je prijaviti, izraditi, napisati i nakon svih položenih ispita braniti diplomski rad. Za izradu diplomskog rada potrebno je koristiti ovo Uputstvo. Pri izradi ovog Uputstva u cijelosti je korištena knjiga prof. dr. Ratko Zelenika „Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog rada i stručnog djela“, izdavač Ekonomski fakultet Rijeka, 2000. Godine. Dijelovi knjige se prenose u ovo Uputstvo pa se neće posebno citirati. Uvaženi profesor predaje na Sveučilištu/Univerzitetu „VITEZ“ Travnik na magistarskom studiju. Za detaljnije informacije o izradi diplomskog rada potrebno je koristiti navedenu knjigu, a koja se može naći i u našoj biblioteci.

2. POJAM DIPLOMSKOG RADA

Diplomski rad je samostalno, kvalitetno stručno, pismeno djelo studenta u kojem pod voditeljstvom mentora obrađuje određenu aktualnu stručnu temu. Tema diplomskog rada može se odnositi na teorijsku ili praktičnu ili teorijsko-praktičnu problematiku, ali bi trebali preferirati takve teme u čijoj bi se obradi teorijske spoznaje stavljale izravno u funkciju rješavanja aktualnih praktičnih problema. Kako bi se obrađivale teme aktualne teorijsko-praktične problematike, trebalo bi na odgovarajući način i pravodobno po određenim strukama verificirati teme diplomskih radova u gospodarstvu, upravi, financijskim i bankarskim institucijama, te drugim ustanovama i organizacijama. Time bi se ne samo pozitivno utjecalo na kvalitetu diplomskih radova i na povezivanje teorije i prakse nego bi studenti, ako to već nisu imali prilike učiniti tijekom studija, aktivno sudjelovali u rješavanju aktuelnih gospodarskih, financijskih, bankarskih i drugih problema.

Za potvrđivanje samostalnog rada u pisanu diplomskog rada student na potkorici diplomskog rada (Vidi str. 8.) potpisuje navedenu izjavu.

3. SVRHA I CILJEVI IZRADE DIPLOMSKOG RADA

Osnovna svrha i ciljevi izrade diplomskog rada su u tome da, student nakon položenih ispita, izrade i obrane seminarских radova i izvršenih drugih obaveza tijekom studija treba dokazati sposobnost i samostalnost rješavanja kompleksnog problema i snalaženje u rješavanju teorijskih i praktičnih istraživačkih problema koji ne moraju imati karakter originalnosti.

U izradi diplomskog rada student mora dokazati sposobnost primjene teorijskog i praktičkog znanja stečenog tijekom studija te sposobnost samostalnog služenja aktualnom stranom i domaćom literaturom u pismenoj obradi teme. Osim toga, izradom diplomskog rada student mora dokazati: 1) sposobnost primjene znanstvenih metoda i znanstvenog instrumentarija u obradi aktualne teme, 2) sposobnost korištenja relevantnih tuđih spoznaja, stavova, znanstvenih

činjenica koje su objavljene u korištenoj literaturi, 3) sposobnost pravilne obrade ilustracija (tabela, grafikona, fotografija, crteža), 4) vještinu pisanja stručnih radova.

4. IZBOR TEME (NASLOVA) DIPLOMSKOG RADA

Tema (naslov) znanstvenog i stručnog djela mora izražavati njegov osnovni sadržaj. Zato naslov mora biti kratak, jasan, privlačan i informativan, tako da što jasnije odrazi sadržaj i karakter djela. Poželjno je da sadrži ključne riječi o tretiranom problemu. Treba izbjegavati dugačke, pretenciozne, nespretne i netočne teme (naslove). Naslov može imati i više varijanti, pa se iz kombinacije njihovih elemenata sastavlja najprikladnija verzija konačnog naslova. Prema tome, naslov mora sa što manje riječi tačno opisati sadržaj djela.

Naslov treba biti kratak, ali ne prekratak. Isto tako naslov ne smije biti predug. Prekratki naslovi izražavaju predmet istraživanja previše uopćeno.

Pri izboru teme znanstvenog ili stručnog djela potrebno je pridržavati se određenih načela, a posebno su važna ova načela:

Tema ne smije biti suviše apstraktna, općenita, odnosno takva da rezultati istraživanja i obrade teme nisu primjenljivi u praksi ili da ne pridonose proširenju znanstvene spoznaje.

Ne treba birati temu koja je često obrađivana, čiji su rezultati već primjenjivani u praksi i kada se pretpostavlja da se obradom teme neće doći do novih zaključaka, stavova, spoznaja, prijedloga, rješenja. Rad na takvoj temi bio bi nekoristan, nesvrshodan, a djelo bi imalo kompilatorski karakter.

Tema mora biti pogodna za znanstvenu i stručnu obradu, odnosno mora se temeljiti na osobnom poznavanju tematike, vlastitom istraživanju i praksi da bi se što cjelovitije obradila tema, treba koristiti sve aktualne, strane i domaće bibliografske izvore, odnosno spoznaje i znanstvene informacije kao dokazni materijal.

Pri izboru teme treba imati na umu i planirano i raspoloživo vrijeme koje je potrebno za kvalitetnu obradu teme.

Temu predlaže student a odobrava je mentor-profesor kod kojeg student želi diplomirati.

5. POSTAVLJANJE HIPOTEZE

S obzirom na spoznajnu ulogu hipoteze, u suvremenoj metodologiji nailazi se na brojne definicije pojma hipoteze, kao što su:

- "Hipoteza predstavlja ono što se predviđa",
- "Hipoteza gleda unaprijed",
- "Hipoteza pitanje tako postavljeno da se na njega može na određeni način dati određen odgovor",
- "Hipoteza je teorija u koju istraživači nisu sigurni"
- „Hipoteza je neki teorijski stav ili zaključak, koji ima određeni stupanj vjerojatnosti“,
- "Hipoteza je više ili manje vjerojatna pretpostavka da postoji neka pojava kao uzrok ili posljedica neke druge pojave",
- "Hipoteza je pretpostavka kojom se objašnjava utvrđena činjenica",

- "Hipoteza pruža rješenje problema zbog kojega su istraživanja poduzeta i može biti provjerena u praksi",
- "Hipoteza pridonosi razvoju znanosti, jer je njezina funkcija da usmjeri istraživanja na pravilan način među činjenicama".

U znanstveno-istraživačkom radu postavljanje hipoteze se javlja kao teorijsko-misaoni postupak koji slijedi izravno nakon utvrđivanja određenih činjenica, radi objašnjenja ili proširenja tih činjenica ili proširenja produbljena spoznaja o tim činjenicama. U tom smislu hipoteza predstavlja teorijsko-misaone dopune nekih praznina u poznavanju određene pojave skupova (kompleksa) pojava čiji se dijelovi, stajališta, ili neka druga obilježja već poznaju. Uzročno-posljedične veze i odnosi pojava, vrlo su često predmet hipoteze.

Svaka se postavljena hipoteza treba provjeriti. Hipotezu se provjerava teorijski ili praktično na temelju procjene spoznajne vrijednosti hipoteze. Provjera hipoteze se sastoji u utvrđivanju spoznajne vrijednosti stavova hipoteze. Provjeravanjem hipoteze treba se verificirati i dokazati istinitost ili neistinitost hipoteze. Provjeravanje se čini teorijski (misaonom djelatnošću) zaključivanjem ili praktičnom djelatnošću, empirijski.

Provjeravanje hipoteze sastoji se u tome da se istraže i pronađu sva moguća rješenja, činjenice i argumenti koji će oboriti postavljenu hipotezu: ako ona tim pokušajima odoli, znači da je istinita, a ako ona tako ne može biti dokazana, ona se obara i zamjenjuje drugom hipotezom. Potvrđena hipoteza treba biti i aksiomatski provjerena, tj. ona treba biti logično uključena i povezana u sustav postojećeg znanja i ne može proturječiti fundamentalnim znanjima i drugim spoznajama i uvjerenjima. Ona može odbaciti (opovrgnuti) neku staru hipotezu novim znanstvenim činjenicama, teorijama i zakonima.

Provjerena ili verificirana hipoteza istodobno znači rješenje znanstvenog problema i time se postupak znanstvenog istraživanja završava. Rješenje znanstvenog problema stvara se u pisanom obliku i sintetički obrađuje kao generalni zaključak i poseban izvještaj.

Važno je spomenuti da se u postupku provjeravanja hipoteze, bez obzira na koji se način čini to provjeravanje, hipoteza može biti:

- Potvrđena u većoj ili manjoj mjeri. Takva se hipoteza u određenom stupnju, više ili manje potvrđuje u praksi.
- Demantirana u većoj mjeri. Takva se hipoteza mora modificirati, promijeniti ili zamijeniti adekvatnijom hipotezom.
- Napokon opovrgnuta, u određenom spoznajnom postupku. Takva se hipoteza mora odbaciti ili zamijeniti drugom hipotezom, a najčešće hipotezom suprotnog značenja.

Zaključno potvrđena kao točna. Takva se hipoteza kvalificira kao znanstvena spoznaja, znanstvena teorija ili znanstveni zakon.

Provjerene ili verificirane hipoteze imaju važnu, a vrlo često i odlučujuću ulogu u znanstvenom predviđanju i u znanstvenom otkriću.

6. BITNI ELEMENTI DIPLOMSKOG RADA

Kvalitetan diplomski rad ima ove bitne elemente:

- Naslov
- Sadržaj
- Predgovor (nije obvezan)
- Uvod
- Izlaganje tematike (najčešće sadrži od pet do sedam analitički strukturiranih dijelova, osim uvoda i zaključka)
- Zaključak
- Popis literature
- Popis ilustracija
- Popis priloga (ako postoje)
- Izjava o originalnosti diplomskog rada

Da bi student uspješno mogao elaborirati bitne elemente diplomskog rada, on mora temeljito ovladati tehnologijom znanstvenog istraživanja, koja obuhvaća ovih sedam osnovnih faza.

Uočavanje znanstvenog problema (ili predmeta istraživanja) i njegova formulacija.

- Postavljanje hipoteze
- Izbor analiza teme
- Izrada orijentacijskog plana znanstvenog istraživanja
- Sastavljanje radne bibliografije
- Prikupljanje, proučavanje i sređivanje literaturne građe
- Struktura ili kompozicija znanstvenog ili stručnog djela
- Rješavanje postavljenog znanstvenog problema
- Pismeno formuliranje rezultata istraživanja

Bitni elementi diplomskog rada ovdje se posebno neće elaborirati jer su oni po sadržaju identični bitnim elementima u seminarskom radu pa se možete koristiti Uputstvom za izradu seminarskih radova.

7. PRIMJERI ZA TEHNIČKU OBRADU SEMINARSKOG RADA

7.1. Korice diplomskog rada (tvrdi povez.)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
EKONOMSKI FAKULTET U RIJECI, RIJEKA

ALBERT ZELENKA

**ŠPEDITER U FUNKCIJI PODUZETNIKA MULTIMODALNOG
TRANSPORTA**

DIPLOMSKI RAD

RIJEKA, 1996.

7.2. Potkorice ili unutarnja stranica diplomskog rada

SVEUČILIŠTE U RIJECI
EKONOMSKI FAKULTET U RIJECI, RIJEKA

**ŠPEDITER U FUNKCIJI PODUZETNIKA MULTIMODALNOG
TRANSPORTA**

DIPLOMSKI RAD

IZJAVA:

Ja (Ime i prezime), student Sveučilišta/Univerziteta „VITEZ“ Travnik, Index broj: _____ odgovorno i uz moralnu i akademsku odgovornost izjavljujem da sam ovaj diplomski rad izradio potpuno samostalno uz korištenje citirane literature i pomoć mentora.

Potpis: _____

Predmet: Špedicija i logistika
Mentor: prof. dr. sc. Ratko Zelenika
Student: Albert Zelenika indeks br. 2000
Smjer: Ekonomika poduzetništva

Rijeka, listopad 1996

7.3. Struktura ili kompozicija diplomskog rada – sadržaj

ŠPEDITER U FUNKCIJI PODUZETNIKA MULTIMODALNOG TRANSPORTA

SADRŽAJ:

Stranica

1. UVOD
 - 1.1. Predmet istraživanja
 - 1.2. Svrha i ciljevi istraživanja
 - 1.3. Struktura rada
 - 1.4. Znanstvene metode
2. RELEVANTNE ZNAČAJKE O ŠPEDIJIJI ŠPEDITERU
 - 2.1. Pojam i vrste špedicije i međunarodne špedicije
 - 2.2. Pojam špeditera, međunarodnog špeditera, podšpeditera i međušpeditera,
 - 2.3. Špedrterski poslovi u funkciji optimitzacije prometnog i vanjskotrgovinskog sustava
 - 2.4. Statusi špeditera u hrvatskom pravnom sustavu
3. VAŽNIJE KARAKTERISTIKE MULTIMODALNOG TRANSPORTA
 - 3.1. Specifične razlike između konvencionalnog i multimodalnog transporte
 - 3.2. Multimodalni transport kao sustav
 - 3.3. Bitne pretpostavke za optimalno funkcioniranje sustava multimodalnog transporta.
 - 3.3.1. Stupanje na snagu Konvencije UN o prijevozu robe morem (1978.)
 - 3.3.2. Stupanje na snagu Konvencije UN o međunarodnom multimodalnom transportu robe (1980.)
 - 3.3.3. Primjena jedinstvene prijevozne isprave u muftimodalnom transportu robe
 - 3.3.4. Izbor poduzetnika multimodalnog transporta
 - 3.3.5. Optimalno funkcioniranje sustava robno-trgovinskih centara, kontejnerskih terminala i slobodnih zona
 - 3.3.6. Optimalno funkcioniranje integralnog informacijskog sustava u multimodalnom transportu
 - 3.3.7. Jedinstvene tarife u multimodalnom transportu
4. FUNKCIJE ŠPEDITERA U MULTIMODALNOM TRANSPORTU
 - 4.1. Špediter kao krcatej ili pošiljatelj robe
 - 4.2. Špediter kao primatelj robe
 - 4.3. Špediter kao poduzetnik multimodainog transporta

5. OSIGURANJE ODGOVORNOSTI ŠPEDITERA U FUNKCIJI PODUZETNIKA MULTIMODALNOG TRANSPORTA

- 5.1. Odgovornost špeditera kao poduzetnika multimodalnog transporta
- 5.2. Najpovoljnija osnovica osiguranja odgovornosti špeditera kao poduzetnika
- 5.3. Ograničenje odgovornosti špeditera kao poduzetnika
- 5.4. Utvrđivanje visine premije osiguranja odgovornosti špeditera kao poduzetnika
- 5.5. Korelacija: odgovornosti špeditera i špediterove naknade za izvršene usluge u sastavu multimodalnog transporta

6. OPTIMIZACIJA MULTIMODALNIH TRANSPORTNIH LANACA ' PRIMJENOM MATEMATIČKIH MODELA SIMULACIJE

- 6.1. Tehničkotehnotoške i eksploatacijske karakteristike multimodalnih transportnih lanaca
- 6.2. Definiranje višeindeksnog problema prijevoza kontejnera u multimodalnom transportu
- 6.3. Formulacija računalskog programa simulacije optimalnog multimodalnog transportnog lanca
- 6.4. Izračunavanje optimalnog modela multimodalnog transportnog lanca

7. PRIJEDLOG AKTIVNOSTI ZA AFIRMACIJU ŠPEDITERA U FUNKCIJI PODUZETNIKA MULTIMODALNOG TRANSPORTA

7. 1. Aktivnosti u prometnoj infrastrukturi i prometnoj suprastrukturi
7. 2. Aktivnosti u suvremenim tehnologijama transporta
7. 3. Aktivnosti u zakonodavstvu
7. 4. Aktivnosti u logistici
7. 5. Aktivnosti u vlasništvu
7. 6. Aktivnosti u poduzetništvu
7. 7. Aktivnosti u gospodarstvu
7. 8. Aktivnosti u međunarodnoj špediciji
7. 9. Aktivnosti u marketingu
- 7.10. Aktivnosti u menadžmentu

8. ZAKLJUČAK

LITERATURA

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS PRILOGA

8. OBIM DIPLOMSKOG RADA

Preporučuje se da obim diplomskog rada iznosi 60-80 stranica s tim da u taj obim ne spadaju prilozi, tabele, šeme, slike i dr. Ovaj obim se preporučuje na fakultetima društvenih nauka (ekonomija, pravo i sl.) dok kod fakulteta zdravstvene njege i informatike obim može biti i nešto manji (10-20%).

Diplomski rad se ne smije vještački povećavati uz povećanje margina, proreda, veličine slova, stavljanja nepotrebnih slika ili citata i sl.

9. PREDAJA RADA I ODBRANA DIPLOMSKOG RADA

Student predaje diplomski rad u elektronskoj formi i pet otprintanih primjeraka u tvrdom povezu.

Prijava teme diplomskog rada, predaja i obrana takva rada utvrđeni su odgovarajućim aktima visokog učilišta (Fakulteta).

U postupku odbrane diplomskog rada povjerenstvo za obranu diplomskog rada, koje u pravilu ima tri člana, od kojih je prvi član predsjednik povjerenstva, s time da nije uobičajeno da je mentor istodobno i predsjednik povjerenstva, treba utvrditi: kvalitetu diplomskog rada (sadržajnu i metodološku), te u kojoj je mjeri student ovladao problematikom koju je obrađivao u svojem diplomskom radu.

Postupak odbrane diplomskog rada obuhvaća ove faze:

- Predsjednik povjerenstva otvara postupak.
- Student izlaže osnovnu problematiku rada, metode kojima se služio, poteškoće u istraživanju i izradi rada i najvažnije rezultate do kojih je došao u radu. Izlaganje traje do 10 minuta
- Članovi povjerenstva postavljaju usmena ili pismena pitanja studentu. Pojedini član povjerenstva može, u pravilu, postaviti najviše pet pitanja.
- Student nakon kraćeg razmišljanja i pripreme odgovora, pristupa odgovaranju na pitanja.
- Nakon što je student odgovorio na sva postavljena pitanja i eventualne diskusije (rasprave) o pitanjima i odgovorima, povjerenstvo razmatra kvalitetu diplomskog rada, usmeno izlaganje studenta o radu i njegove odgovore na postavljena pitanja, te na temelju toga i uspjeha tijekom studija utvrđuje završnu ocjenu diplomskog rada.

Ocjene diplomskog rada su od 6 do 10. Na kraju odbrane diplomskog rada studentu se saopćava ocjena. Uobičajeno je da se na kraju procedure predsjednik povjerenstva ili mentor upute nekoliko prigodnih i podsticajnih rečenica bilo u pravcu zapošljavanja i rada ili nastavka studija na magistarskom studiju.

10. METODOLOGIJA ZNANSTVENOG (NAUČNOG) ISTRAŽIVANJA

Pri izradi diplomskog rada neophodno je koristiti metodologiju znanstvenog (naučnog) istraživanja - detaljnije vidi u navedenoj knjizi prof. Dr. Ratka Zelenike str. 309 – 481.

Metodologija kao znanost o metodama znanstvenog istraživanja, odnosno znanost o cjelokupnosti svih oblika i postupaka znanstvenih istraživanja pomoću kojih se dolazi do sustavnog i objektivnog znanstvenog znanja, ili znanstvena disciplina u kojoj se kritički ispituju i eksplicitno izlažu različite opće i posebne znanstvene metode, za svakog znanstvenika, - istraživača, nastavnika, studenta, magistranda, doktoranda, intelektualca, "stvaratelja, inovatora, obrazovanog čovjeka (...) predstavlja condicio sine qua, non (tj. uvjet bez kojega se ne može nešto učiniti).

Planirano i namjerno je najveća pozornost i najviše prostora posvećeno znanstvenim metodama: obrađeno je sažetije i opširnije trideset i četiri znanstvene metode. To su ove znanstvene metode: 1) induktivna i deduktivna metoda, 2) metoda analize i sinteze, 3) metoda apstrakcije i konkretizacije, 4) metoda generalizacija i specijalizacije, 5) metoda dokazivanja i opovrgavanja, 6) metoda klasifikacije, 7) metoda deskripcije, 8) metoda kompilacije, 9) komparativna metoda, 10) statistička metoda, 11) matematička metoda, 12) metoda modeliranja, 13) kibernetička metoda, 14) eksperimentalna metoda, 15) dijalektička metoda, 18) povijesna metoda, 17) genetička metoda, 18) teorija sustava kao metoda, 19) aksiomska metoda, 20) metoda idealnih tipova, 21) empirijska metoda, 22) metoda studija slučaja, 23) metoda anketiranja, 24) metoda intervjuiranja, 25) metoda promatranja, 26) metoda brojenja, 27) metode mjerenja, 28) Deffi metoda i 29) metoda "mozaika". Na kraju su nabrojane i ostale znanstvene metode koje se mogu primjenjivati samo u specifičnim istraživanjima ili kao dodatne, pomoćne metode.

Osnovne značajke znanstvene spoznaje, pa prema tome, i znanstvenih metoda kojima se istražuju i otkrivaju znanstvene spoznaje jesu: 1) objektivnost, 2) pouzdanost, 3) preciznost, 4) sustavnost i 5) općenitost.

11. PISANJE DIPLOMSKOG RADA

11.1. Pisanje teksta

Pisanje teksta znanstvenog i stručnog djela (i svakog pisanog djela) je najsloženiji, najteži i najodgovorniji posao u znanstveno-istraživačkom radu.

Autor pristupa pisanju djela nakon kvalitetno završenih, svih faza tehnologije znanstvenog istraživanja, tj. nakon: uočavanja i znanstvenog problema i njegove formulacije, postavljanja hipoteze, izbora i analize teme, izrade orijentacijskog plana znanstvenog istraživanja, sastavljanja radne bibliografije, prikupljanja, proučavanja i sređivanja literarne građe, završne strukture ili kompozicije djela i pripreme ilustracija.

Pisanje završnog teksta zahtijeva od autora mnogo vremena, strpljenja i energije. Savjesno i odgovorno obavljanje ovog posla mora rezultirati povećanjem kvalitete pisanog djela. Autor se treba postaviti isključivo kao kritičar te objektivno sagledati nedostatke svoga koncepta i otkloniti ih. Njegove se intervencije kreću u tri pravca, i to: stručnom, pravopisnom i tehničkom.

Stručna redakcija autora rukopisa je najvažnija bez obzira o kojoj se vrsti pisanog djela radi i znanstvenog područja koje ono tretira. Autor čita rečenicu po rečenicu i kritički provjerava misli i snagu navedenih dokaza. U završnom tekstu (čistopisu) ne bi smio ostati: ni jedan pogrešno upotrebljen stručni termin, ni jedan netočan podatak, ni jedan neprovjeren dokaz, ni jedna nelogičnost, ni jedna dvosmislenost i sl. Vještina pisanja završnog teksta sastoji se zapravo o vještini brisanja onoga što je nestručno napisano, odnosno njegovog ispravljanja i dopunjavanja.

Najčešće su pravopisne, odnosno gramatičke i stilsko-jezične intervencije, iako većina autora nisu posebni jezični stručnjaci, njihova je dužnost učiniti sve kako bi tekst bio što korektnije napisan. Oni provjeravaju točnost misli, ispituju red riječi, skraćuju duge rečenice, ispravljaju jezične i pravopisne greške i si.

Nakon stručne i pravopisne redakcije pristupa se pisanju čistopisa, ako već prethodno nije bio pisan osobnim računalom. To je zapravo prepisivanje ispravljenog teksta pisačim strojem ili računalom učisto, ako je koncept rukopisa pisan olovkom ili nalivperom. Ako se djelo priprema za tisak, potrebno ga je nakon prepisivanja učisto tehnički obraditi prema zahtjevima izdavača, odnosno prema uputama autorima koja izdaju časopisi.

U znanstvenim, stručnim i drugim pisanim djelima, a posebno u diplomskim i magistarskim znanstvenim i stručnim radovima, doktorskim disertacijama, pa i u brojnim udžbenicima, uočavaju se određene jezične pogreške koje se gotovo redovito ponavljaju, pa je zato potrebno na njih i posebno ukazati:

Zloupotrebljavaju se riječi: "slabo", "jako", "često", "rijetko", "mnogo", "malo", "stotinu slučajeva", "tisuće slučajeva", "bezbroj puta", "golemo", "kolosalno" i sl. Sve te riječi uglavnom označavaju vrlo relativne pojmove, krajnje neodređene, pa ih stoga u znanstveno-istraživačkom radu ne bi trebalo upotrebljavati. Značenje tih riječi trebalo bi kvantificirati.

Treba izbjegavati uporabu prvog lica jednine i množine. Često se upotrebljava prvo lice jednine, kao npr.: "ja sam to istražio...", "prema mojima istraživanjima...", "ja smatram...", "ja mislim..." i si. Nije u stilu lijepog ponašanja, a niti u duhu našeg znanstvenog jezika upotrebljavati "ja". To često iritira čitatelja ili slušatelja i izaziva izvjesnu odbojnost prema piscu ili govorniku.

Mnogi autori često da bi izbjegli uporabu "ja", pišu "mi", kao npr.: "prema našim rezultatima...", "mi smatramo..." i sl., tako je očigledno da se radi o rezultatima samog autora, odnosno jedne jedine osobe. Naime, oni se uporabom prvog lica množine, pokušavaju prikazati kao skromni, a zapravo izazivaju suprotan efekt. Ovdje se neizbježno postavlja pitanje: zašto bi netko za sebe rekao "mi"? U znanstveno-istraživačkom radu treba pisati bezlično, odnosno u trećem licu, kao npr.: "istraživanja su pokazala...", "smatra se..." i sl. jer u znanstvenim i stručnim djelima sve ono što je izravno ili neizravno citirano. Međutim, kada se treba nešto posebno istaknuti, onda to treba učiniti na primjereniji način. Isto tako, ne bi trebalo samouvjereno stavljati svoje rezultate ispred drugih ili se nekorektno suprotstavljati stavovima drugih istraživača, osim ako nisu pogrešni.

Treba izbjegavati uporabu izraza kao što su, npr: "opće je poznato", "svatko to zna", "svi su suglasni", "kao što je poznato" i si. U znanstveno-istraživačkom radu aksiomi su činjenice koje se prihvaćaju i upotrebljavaju, ali ne znači da su i aksiomi činjenice koje su apsolutno poznate.

Treba izbjegavati uporabu stranih riječi. Ako postoje domaće riječi, onda im svakako treba dati prednost u odnosu na strane riječi i nazive. Svaki znanstvenik treba težiti stvaranju znanstvenog i stručnog nazivlja u nacionalnom jeziku. Na taj se način potvrđuje identitet jednog naroda

U recenzijama, stručnim i kritičkim prikazima nedopušteno je upotrebljavati formulacije, kao što su npr.: "ne sviđa mi se", "ovdje nije nešto u redu", "ovo mi zvuči dobro", posebno kada se o nekom djelu iznose verbalne ocjene pred javnim skupom.

Treba Izbjegavati neologizme, odnosno kovanice koje još nisu prihvaćene u znanosti i u narodu. Kada se ustanovi da su oni sastavni dio međunarodnog znanstvenog rječnika, treba svakako navesti njihovo podrijetlo. Kada istraživač sam stvori neku novu riječ, odnosno termin, dužan je objasniti kako je to učinio, dati etimologiju i definiciju novog termina.

U pisanju brojeva u numeričkom i tekstualnom obliku, trebalo bi primjenjivati iskustveno načelo: brojevi do 10 pišu se slovima, a više od 10 brojevima (npr.: devet, ali zato 19). Kada se u jednoj rečenici piše kombinacija brojeva do 10 i više od 10, onda sve treba pisati samo numeričkim brojkama (npr.: 7 i 17). Od tih načela izuzimaju se brojevi dana, mjeseci, godine te sati, što se sve piše brojevima.

Izbjegavati davanje prevelikog značenja vlastitim rezultatima istraživanja. Vlastite spoznaje, rezultate znanstvenog istraživanja i zaključke, pa čak i one najvažnije treba prikazati objektivno i realno, bez preuveličavanja.

Treba izbjegavati uporabu formulacija kao što su npr.: "već smo unaprijed rekli", "a još ćemo se vratiti na ovo pitanje", "dalje će se pokazati", "ponavljam" i sl. Jer, riječi, rečenice, odlomci, dijelovi, poddijetovi moraju biti interakcijski povezani: manje potcjetine čine veće cjeline (i obrnuto), a misaono su povezane i čine neko djelo homogenom cjelinom.

11.2. Priprema ilustracija

Sve ilustracije (tablice, grafikoni, crteži, zemljovid, sheme i fotografije) u znanstvenim i stručnim djelima igraju vrlo značajnu ulogu, zbog toga se od početka stvaranja teksta rukopisa međusobno usuglašava njegov sadržaj sa sadržajem ilustracija.

Pri izradi ilustracija treba voditi računa da one budu napravljene i prilagođene zahtjevima izabrane tehnologije tiska. Posebno se treba brinuti o racionalnoj pripremi ilustracija, a to podrazumijeva mogućnost jednakog smanjenja ilustracija, uporabu crteža u kojima se koriste letraset slova ili šablone za upisivanje slova i znakova u legendama, kako bi se izbjeglo dovršavanje ilustracija u tiskari ubacivanjem slova i si.

11.3. Obilježavanje stranica

Svaku stranicu, osim naslovne i unutarnje stranice, treba numerirati. U praksi se, u pravilu, stranice predgovora i sadržaja numeriraju rimskim brojevima, a daljnje stranice od uvoda do zaključka, uključujući popise ilustracija, priloge, stvarni registar i kratice, numeriraju se kronološki arapskim brojevima, s time što desna stranica s uvodom počinje s brojem 1.

11.4. Popis korištene literature

Poslije završenog teksta znanstvenog i stručnog djela odnosno poslije zaključka djela koja ga trebaju i moraju imati, pozicionira se popis korištene literature (bibliografija). Na posebnoj se stranici piše LITERATURA ili BIBLIOGRAFIJA. Korištena se literatura treba svrstati u nekoliko skupina, lako postoji više načina popisa korištene literature, najčešće se svrstava u četiri skupine, i to: 1) knjige, 2) članci, studije i rasprave, 3) ostali izvori (npr. priručnici, konvencije, propisi, natuknice i si.) i ev. 4) nepotpisani napisi.

11.5. Lektura

Kako mnogi autori pisanih djela mogu pogriješiti u gramatici materinjeg jezika, jer se kultura jezika i stila stalno razvija i usavršava, rukopisi pripremljeni za tiskanje obvezno se daju na lektoriranje. Lektor ispravlja gramatičke, odnosno pravopisne i stilističke greške. Kako lektor ne bi eventualno narušio bit smisla teksta ili uporabio pogrešan termin, poželjno je da autor pregleda lektorske ispravke.

11.6. Korektura

Korektura spada među najvažnije i najodgovornije poslove u procesu tiskanja svih vrsta djela. Pod korekturom podrazumijeva se pronalaženje i ispravljanje tiskanih pogrešaka u slogu.

Razlikuju se dvije vrste korektura, i to:

- 1) **Tipografska korektura** bavi se ispravljanjem pravopisnih, interpunkcijskih i tehničkih pogrešaka u složenom tekstu i vodi računa da slog u potpunosti odgovara tekstu originala.
- 2) **Redakcijska korektura** je složenija, jer pored tiskarskih pogrešaka obraća pozornost i na sadržaj teksta, vodeći pri tome računa da se u tekstu isprave eventualne netočnosti i provjerava je li u originalu ispušten neki dio teksta, ili neka riječ, ili su izopačene riječi.

11.7. Izbor jezika

Diplomski rad se može pisati na jednom od jezika prisutnih u BiH (bosanski, srpski i hrvatski).

11.8. Citiranje literature

U znanstvenom i stručnom pisanom djelu mora se jasno odvojiti autorov tekst, misao, spoznaja, ideja, podatak, ilustracija i sl., od tuđeg teksta, tuđih spoznaja, podataka, ilustracija i si. Od drugog autora mogu se preuzeti definicije pojmova, znanstvene činjenice, ideje, podaci, stavovi, informacije, ilustracije i si., ali se uvijek treba na vrlo jasan i uobičajen način navesti čiji

su i iz kojeg bibliografskog izvora preuzeti. To se postiže citiranjem. A pod citiranjem se podrazumijeva od riječi do riječi pismeno ili usmeno navođenje tuđih dijelova teksta i riječi koje se mogu izvorno provjeriti.

Mnogostruka je svrha citiranja u znanstvenim i stručnim djelima. Najčešće se citiranjem ilustrira neki problem ili on služi kao dokaz, ili se njime argumentira vlastita misao pozivajući se na neki autoritet, ili se citatom želi dokazati da je autor "znanstveniji" od autora citirane misli.

Pri upotrebi citata autor mora voditi računa o omjeru tuđeg teksta, tuđih spoznaja u odnosu na rezultate vlastitog istraživanja i vlastite spoznaje. Osim toga, citati se moraju skladno inkorporirati u cjelinu izložene tematike, oni moraju biti u izravnoj vezi s osnovnom misli i temom određenog djela. Prema tome, (doslovno, dosljedno) preuzimanje tuđih spoznaja označuje se stavljanjem preuzetog teksta među znakove navođenja („...“) i citiranjem tuđeg djela u "pozivnoj bilješki" (fusnoti, napomeni, referenciji, podnošku) na dnu poslije teksta, odnosno stranice ili u uglatoj zagradi u tekstu rada, ili druge uobičajene načine. Kada se duži tekst „prepriča“ vlastitim riječima i kada se tuđe ideje i podaci interpretiraju na vlastiti način tj. parafraziraju, potrebno je navesti izvor iz kojega su preuzeti. Preuzimanje tuđih ostvarenja bez navođenja autora i njegova djela nedopušteno je i predstavlja plagijat.

U nastavku se navodi nekoliko primjera citata:

- 1) Najčešće korišćeni citati se počinju sa navodnicima i daljnjim prenošenjem cijelog teksta drugog autora sa zatvarenjem navodnika. Na kraju citata stavlja se broj fusnote koja se unosi ponovo na istoj stranici na dnu teksta, s tim da se u fusnoti precizno navodi izvor citiranja tj. ime i prezime autora, naziv djela, naziv izdavača, godina izdanja i broj stranice(a) sa koje je citat prenešen.
- 2) Prema profesoru Turini pod „špedicijom treba razumjeti specijaliziranu privrednu djelatnost koja se bavi organizacijom otpreme robe i drugim poslovima koji su s tim u vezi". - Tim je citatom dosljedno preuzeta tuđa spoznaja, tj. definicija!
- 3) Na sličan način profesor Žuvela definira znanost kao sistematizirani skup znanja o objektivnoj stvarnosti (tj. prirodi, društvu, pojavi) do kojega se došlo primjenom objektivnih metoda istraživanja. - Tim je citatom parafrazirana (minimalno) preuzeta tuđa definicija!
- 4) Profesor Baban navodi više kriterija pri klasifikaciji znanstvenih istraživanja, a posebno se spominju istraživanja prema broju znanstvenih disciplina koje je ustanovio profesor Zelenika. - Tim se citatom povezuju spoznaje dvojice pisaca (tj. autora).

11.9. Fusnote

Pozivna bilješka (fusnota, napomena, referencija, podnožak) označava, osim korištenog bibliografskog izvora, i bilješku ispod teksta koja obično sitnim slovima objašnjava nešto u vezi s tretiranom materijom. To su, zapravo, korisna, ali istodobno nisu nužna objašnjenja.

Pri citiranju, odnosno pisanju pozivnih bilježaka (fusnota) treba stalno imati na umu činjenicu da se čitatelj mora vrlo određeno, nedvosmisleno i precizno uputiti na bibliografski izvor iz kojega je autor preuzeo tuđu spoznaju, ideju, podatak... Tko u tome ostvari potpun uspjeh, mnogo je naučio u pisanju teksta znanstvenih i stručnih radova.

11.10. Ilustracije

Ilustracijama se mogu nazvati svi prilozi, isprave, autorovi dokazi i sl. koji se upotrebljavaju radi ilustriranja teksta nekog djela kako bi se opširne deskripcije i brojne složene pojave reljefnije i zornije predočile čitatelju. U znanstvenoistraživačkom radu vrlo se često upotrebljavaju ove ilustracije: 1) tablice, 2) grafikoni, 3) crteži, 4) zemljovidi, 5) fotografije, 6) sheme i 7) slike.

11.11. Veličina slova i margine

Diplomski rad se po pravilu piše na računaru. Preporučuje se korištenje slova tipa Times New Roman i treba izbjegavati korištenje ekstravagantnih tipova slova.

Prilikom pisanja teksta preporučuje se:

Naslove poglavlja (npr: 1, 2, 3,...) treba pisati velikim slovima veličine 14 pts. bold. Naslove podpoglavlja sa dvije i više decimala (npr: 1.1.,2.2.,1.1.1.,1.1.2.,...) treba pisati malim slovima veličine 12 pts. bold. Pisanje teksta diplomskog rada treba u pravilu biti veličine 12 pts.

Prored u glavnom tekstu diplomskog rada treba biti dvostruki a jednostruki u fusnotama. Lijeva margina treba iznositi 4 cm (radi uvezivanja) a ostale tri margine po 2,5 cm.

12. OBRASCI ZA REALIZACIJU DIPLOMSKOG RADA

Za realizaciju diplomskog rada potrebno je koristiti slijedeća tri obrasca, a koji su u prilogu:

1. Zahtjev za odobravanje teme diplomskog rada i imenovanje mentora
2. Rješenje o odobravanju teme diplomskog rada i imenovanju mentora i komisije za odbranu diplomskog rada
3. Zapisnik o odbrani diplomskog rada

SVEUČILIŠTE / UNIVERZITET "VITEZ"

TRAVNIK

ZAH T J E V

Za odobravanje teme diplomskog rada i imenovanje mentora

Student _____ iz _____ upisan na
(ime, ime jednog roditelja, prezime) (opština, prebivalište, adresa)

Fakultet _____, broj dosijea _____, upisan u _____ semestar
(naziv visokoškolske ustanove)

_____ godine studija školske 20__/20__ godine na I ciklus dodiplomskog studija na studijskom programu _____
(puni naziv akreditovanog studijskog programa koji student završava)

PREDMET: ZAH T J E V Z A O D O B R A V A N J E T E M E D I P L O M S K O G R A D A I I M E N O V A N J E M E N T O R A

NAZIV TEME (čitko štampanim slovima napisati naziv teme koji je prethodno usaglašen sa predloženim mentorom):

PREDLOŽENI MENTOR (Ime i Prezime – štampanima slovima): _____

Student (Potpis): _____

Mentor (Potpis): _____

Broj: _____

Dana: _____

Broj: _____

Datum: _____ .g.

Na osnovu člana 152. Statuta Sveučilišta/Univerziteta „VITEZ“ Travnik, člana 30. Pravila studiranja za prvi ciklus studiranja po bolonjskom procesu I-III god. studija, i Upustva za izradu i odbranu diplomskog rada, dekan Fakulteta _____ donosi sljedeće:

RJEŠENJE

o odobravanju teme diplomskog rada, o imenovanju metora i imenovanju Komisije za ocjenu i odbrnu diplomskog rada

I

Student: _____;

Broj indeksa: _____;

Tema diplomskog rada: „_____“;

II

Odobrava se navedena tema diplomskog rada.

III

Imenuje se mentor: _____.

Mentor je dužan dati punu podršku studentu pri definiranju teme diplomskog rada, formuliranju hipoteza, koncipiranju strukture i sadržaja diplomskog rada, izbor naučnih metoda koje će se koristiti, prikupljanju sekundarnih i primarnih podataka, pisanju teksta diplomskog rada, izboru literature, kontroli napisanog rada i ostale aktivnosti vezano za pisanje i odbranu diplomskog rada.

IV

Imenuje se Komisija za ocjenu i odbrnu diplomskog rada u sljedećem sastavu:

1. _____, predsjednik Komisije;
2. _____, mentor i član Komisije;

3. _____, član Komisije.

V

Komisija za ocjenu i odbranu diplomskog rada dužna je da organizira i realizira javnu odbranu diplomskog rada, da ocjeni diplomski rad, sačini i potpiše Zapisnik o ocjeni i odbrani diplomskog rada.

VI

Komisija je dužna da se pridržava svih Upustava i procedura vezanih za odbranu diplomskog rada koja se nalaze na Web stranici Sveučilišta/Univerziteta.

VII

Temeljem ovog Rješenja sa mentorom i sa svim članovima Komisije sačinit će se i potpisati pojedinačni Ugovor o privremennom i povremenom obavljanju poslova.

Obrazloženje

Student _____ rođen/a _____ godine u _____, nastanjen/a na adresi _____ općina _____, podnio/la je zahtjev za imenovanju mentora, odobravanje teme i izradu diplomskog rada, broj: _____ od _____ godine, Fakultetu _____, smjer _____, Sveučilišta/Univerziteta „VITEZ“ Travnik.

Imajući u vidu navedeno odlučeno je kao u izreci.

Dostavljeno:
1x student
1x dosije
1x studentska služba
1x članovi komisije

Dekan Fakulteta

SVEUČILIŠTE / UNIVERZITET "VITEZ"

TRAVNIK

ZAPISNIK

o odbrani diplomskog rada

na studentskoj grupi _____
(*puni naziv akreditovanog studijskog programa koji student završava*)

Fakultet _____, u Travniku, dana _____
(*naziv fakulteta*)

Kandidat: _____
(*ime, ime jednog roditelja i prezime kandidata*)

usmeno pristupa odbrani diplomskog rada na temu:

Odbrana se vrši pred komisijom u sastavu:

1. _____ (predsjednik komisije)
2. _____
3. _____

Postavljena pitanja tokom odbrane rada:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Obrana je završena u _____

Nakon završetka komisija se povukla na vijećanje i donošenje odluke koju je zatim saopštila kandidatu i prisutnim u sali

Na obavljenom vijećanju i glasanju komisija je donijela slijedeću

O D L U K U

Kandidat: _____ sin/kći _____ je dana

_____ godine odbranio diplomski rad pod naslovom:

Komisija je Diplomski rad i odbranu rada ocijenila sa ocjenom: ____

Time je kandidat stekao/la pravo na stručni naziv:

Zapisničar: _____

Komisija:

1. _____

2. _____

3. _____

Broj: _____

Dana: _____